

Γλώσσα Δ΄ Δημοτικού
Πετώντας με τις λέξεις

ΤΡΙΤΟ ΤΕΥΧΟΣ

Τόμος 2ος

**Γ΄ Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ II / Ενέργεια 2.2.1 /
Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:**

**«Αναμόρφωση των προγραμμάτων
σπουδών και συγγραφή νέων
εκπαιδευτικών πακέτων»**

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Δημήτριος Γ. Βλάχος

Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ

Πρόεδρος του Παιδαγωγ. Ινστιτούτου

**Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή νέων
βιβλίων και παραγωγή**

**υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού
με βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το
Δημοτικό και το Νηπιαγωγείο»**

Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου

Γεώργιος Τύπας

Σύμβουλος του Παιδαγ. Ινστιτούτου

Αναπληρωτής Επιστημ. Υπεύθ. Έργου

Γεώργιος Οικονόμου

Σύμβουλος του Παιδαγ. Ινστιτούτου

**Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από
το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και
25% από εθνικούς πόρους.**

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Κλεοπάτρα Διακογιώργη,
Λέκτορας του Πανεπιστ. Αθηνών
Θεόδωρος Μπαρής, *Εκπαιδευτικός*
Χαράλαμπος Στεργιόπουλος,
Εκπαιδευτικός
Ερμιόνη Τσιλιγκιριάν,
Εκπαιδευτικός

ΚΡΙΤΕΣ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ

Γεωργία Κατσημαλή,
Αναπλ. Καθηγ. του Πανεπιστημίου
Κρήτης
Όλγα Μούσιου - Μυλωνά,
Σχολική Σύμβουλος
Ιωάννης Ντελής - Σμυρίλιος,
Εκπαιδευτικός

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Καλλιόπη Σηφακάκη,
Ζωγράφος - Σκιτσογράφος

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Χριστίνα – Χρυσούλα Δελή

Φιλόλογος

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

**Πέτρος Μπερερής, Σύμβουλος του
Παιδαγωγικού Ινστιτούτου**

**Χρήστος Παπαρίζος, Σύμβουλος
ΤΟΥ**

Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ

**Ειρήνη Χολέβα – Φιλιπποπούλου,
Σχολική Σύμβουλος**

ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

ACCESS Γραφικές Τέχνες Α.Ε.

ΔΙΑΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ

**ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΓΙΑ ΜΑΘΗΤΕΣ
ΜΕ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΟΡΑΣΗΣ**

Χριστοδούλου Παναγιώτα

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ,
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

**Κλεοπάτρα Διακογιώργη
Θεόδωρος Μπαρής
Χαράλαμπος Στεργιόπουλος
Ερμιόνη Τσιλιγκιριάν**

**ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ:
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ**

Γλώσσα Δ΄ Δημοτικού

Πετώντας με τις λέξεις

ΤΡΙΤΟ ΤΕΥΧΟΣ

Τόμος 2ος

Η 5η Βασική Αρχή των Δικαιωμάτων των Παιδιών

Τα παιδιά όλου του κόσμου συγκεντρώθηκαν για να συζητήσουν και να μάθουν τα δικαιώματά τους. Για να συνεννοηθούν μεταξύ τους χρησιμοποιούσαν την παγκόσμια γλώσσα... της αγάπης. Είχαν ήδη συζητήσει τις 4 πρώτες βασικές αρχές των δικαιωμάτων τους όταν ακούστηκε μια φωνή...

- Εεε! Σταθείτε... Πού πάτε; Είμαι και εγώ εδώ, φώναζε όσο μπορούσε πιο δυνατά πλησιάζοντας σιγά σιγά ο Μπίλι.

Τα παιδιά έστρεψαν το βλέμμα τους προς την κατεύθυνση όπου ακουγόταν η φωνή. Ένα ωραίο κεφαλάκι πρόβαλε με μάτια τόσο μεγάλα και το στόμα κλειστό σαν να

κρατούσε από καιρό ένα τρομερό μυστικό. Τα παιδιά ανυπόμονα και περίεργα έβλεπαν την προσπάθεια που έκανε για να τα φτάσει.

- Έχω κι εγώ ένα δικαίωμα, είπε μόλις τα πλησίασε, που είναι μόνο για μένα.

- Μόνο για σένα; Πώς γίνεται αυτό; ρώτησε η Κατρίν.

- Τι δικαίωμα; ρώτησαν τα άλλα παιδιά γεμάτα απορία.

- Το δικαίωμα να με μεταχειρίζονται με τον ειδικό τρόπο που πρέπει, να με εκπαιδεύουν και να με φροντίζουν, όπως πρέπει.

- Τι όπως πρέπει;

- Δηλαδή εσύ έχεις ένα δικαίωμα παραπάνω από μας; Δεν είναι άδικο αυτό; Γιατί; ρώτησε κάπως αγριεμένα ο Δημήτρης.

- Γιατί, γιατί γεννήθηκα, χωρίς να φταίω γι' αυτό, με κάποιες αδυναμίες..., προσπαθούσε να εξηγήσει ο Μπίλι. Τα χέρια μου δεν πιάνουν μερικές φορές καλά, τα πόδια μου δεν πατούν στέρεα και δεν μπορώ να περπατήσω καλά. Άλλα παιδιά σαν εμένα δυσκολεύονται να μιλήσουν, το μυαλό τους κουράζεται και σταματά... Γι' αυτό χρειαζόμαστε τη φροντίδα των άλλων. Χωρίς αυτή δεν μπορούμε να κάνουμε κάποια πράγματα. Όταν ξέρουμε όμως ότι φροντίζουν για μας, ότι μας αποδέχονται, ότι μας αγαπούν, τότε αντιμετωπίζουμε τις δυσκολίες μας πιο εύκολα. Γινόμαστε δυνατοί και άξιοι να ζήσουμε ισότιμα με όλους σας στην κοινωνία, απάντησε με μια φωνή

γεμάτη θέληση ο Μπίλι, εκπροσωπώντας άξια όλα τα παιδιά με ιδιαιτερότητες και συνέχισε: το δικαίωμα αυτό καταλάβατε τώρα γιατί μου το δίνουν; Για να συμπληρώσω τις αδυναμίες που έχω. Δε ζηλεύετε, πιστεύω...

- Όχι, όχι, καταλαβαίνουμε. Το δικαίωμα αυτό, το 5ο δικαίωμα, είναι μόνο δικό σου, είπαν όλα τα παιδιά μαζί. Είμαστε μαζί σου για να το διεκδικήσουμε όλοι μαζί για σένα, για όλα τα παιδιά του κόσμου που έχουν ιδιαιτερότητες. Είμαστε οι φίλοι σου.

Τα παιδιά μέσα τους βαθιά κατάλαβαν πολλά πράγματα. Ένωσαν πιο μεγαλωμένα, πιο υπεύθυνα και πίστεψαν πως μπορούν κάτι να κάνουν και αυτά για τους άλλους που τους χρειάζονται. Αυτό γέμισε τις καρδιές τους

**από ευτυχία και κουβέντιαζαν,
σκέφτονταν φωναχτά, έδειχναν
πόσο πολύ χαίρονταν και πόσο
ένιωθαν ευχαριστημένα!**

***Μαρία Μηνιάδου, Παιδιά στα χίλια
χρώματα, εκδ. Ιανός, Θεσσαλονίκη,
2000 (διασκευή)***

***Ζωγραφιά από το παιδικό
εργαστήρι του Στέλιου Μαυρομάτη,
Παιδιά στα χίλια χρώματα,
Μηνιάδου Μαρία, εκδ. Ιανός,
Θεσσαλονίκη, 2000***

1. Σημειώστε στο κουτάκι δίπλα στην πρόταση που περιγράφει σωστά την 5η αρχή των δικαιωμάτων του παιδιού:

 Οι μεγάλοι πρέπει να μεταχειρίζονται όλα τα παιδιά με ειδικό τρόπο, να τα εκπαιδεύουν και να τα φροντίζουν.

 Οι μεγάλοι πρέπει να μεταχειρίζονται τα παιδιά που έχουν κάποιες αδυναμίες με ειδικό τρόπο, να τα εκπαιδεύουν και να τα φροντίζουν.

2. Τα παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες είναι κοντά μας.

► Αν υπάρχει κάποιος συμμαθητής σας με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, ζητήστε του να σας μιλήσει για τις δυσκολίες που

συναντά στις μετακινήσεις του, στο παιχνίδι, στο σχολείο και με ποιο τρόπο τις αντιμετωπίζει.

► Συζητήστε στην τάξη για τα παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και για το πώς θα μπορούσατε να δείξετε το σεβασμό σας στα δικαιώματά τους.

3. Ρίξτε μια ματιά στο κείμενο και γράψτε στα κενά τις λέξεις: που, πού, πως, πώς για να θυμηθείτε τη στιγμή που τα παιδιά συνάντησαν τον Μπίλι:

«Ο Μπίλι, όταν είδε τα άλλα παιδιά να φεύγουν, τα πλησίασε και τους είπε:

- Εεε! Σταθείτε πάτε; Είμαι κι εγώ εδώ» και τα παιδιά έστρεψαν το βλέμμα τους προς τα εκεί όπου ακουγόταν η φωνή.

Όταν τους εξήγησε έχει κι αυτός ένα δικαίωμα είναι μόνο γι' αυτόν, η Κατρίν ρώτησε:
- Μόνο για σένα; γίνεται αυτό;»

Οι λέξεις: **πώς, πού**
παίρνουν τόνο όταν:

1. Μ' αυτές ξεκινούν ερωτηματικές προτάσεις:

► Πώς πήγες στο θέατρο;
Με ρώτησε πώς πήγα στο θέατρο.

► Πού πήγες χθες;
Ήθελε να μάθει πού πήγα χθες.

2. Στις εκφράσεις
πού και πού, αραιά και πού, από
πού και ως πού, πού να στα λέω!
πώς! πώς και πώς.

Βάλτε τόνο στα που και πως, όπου χρειάζεται:

🌸 Που να σου τα λέω! Τώρα έμαθα πως στο σχολείο μας θα κατασκευάσουν μια ράμπα για τα παιδιά με κινητικά προβλήματα.

🌸 Πως και πως περιμένω να συναντήσω στις καλοκαιρινές μου διακοπές το φίλο μου από τη Σουηδία!

🌸 Ρωτήσαμε το δάσκαλό μας πώς διαβάζουν τα τυφλά παιδιά.

🌸 Πήγα στο βιβλιοπωλείο για να αγοράσω το βιβλίο μου σύστησες πάνω στα δικαιώματα των παιδιών.

4. Ενώστε τις παρακάτω προτάσεις με τους συνδέσμους **ότι, πως, που,** για να δείτε τι είπε ο Δημήτρης στον

πατέρα του όταν γύρισε από τη συνάντηση των παιδιών:

 Όλα τα παιδιά πίστεψαν
μπορούν να κάνουν πολλά πράγ-
ματα για όσους τους χρειάζονται.

 Άκουσα τον Μπίλι να λέει: «Είναι σημαντικό πολλοί άνθρωποι ενδιαφέρονται για τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Κι εμείς όταν ξέρουμε όμως μας φροντίζουν, μας αποδέχονται, μας αγαπούν, τότε αντιμετωπίζουμε τις δυσκολίες μας πιο εύκολα».

 Φαίνεται όλα τα παιδιά μπορούν να γίνουν φίλοι μεταξύ τους και να μεταφέρουν την αγάπη τους και στους μεγάλους.

 Τα τραγούδια μας έλεγαν όλα τα παιδιά επιθυμούν την ειρήνη και θα αγωνιστούν γι' αυτή.

Οι σύνδεσμοι **ότι, πως, που,**
λέγονται ειδικοί.

5. Φτιάξτε τις οικογένειες των λέξεων του κειμένου: φωνή, πιστεύω, φίλος. Γράψτε όσες ξέρετε και συμπληρώστε κι άλλες από το λεξικό σας.

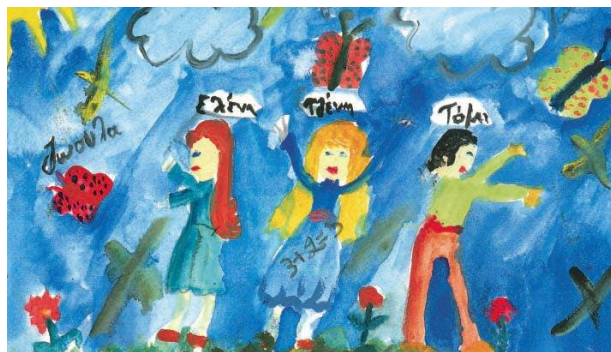
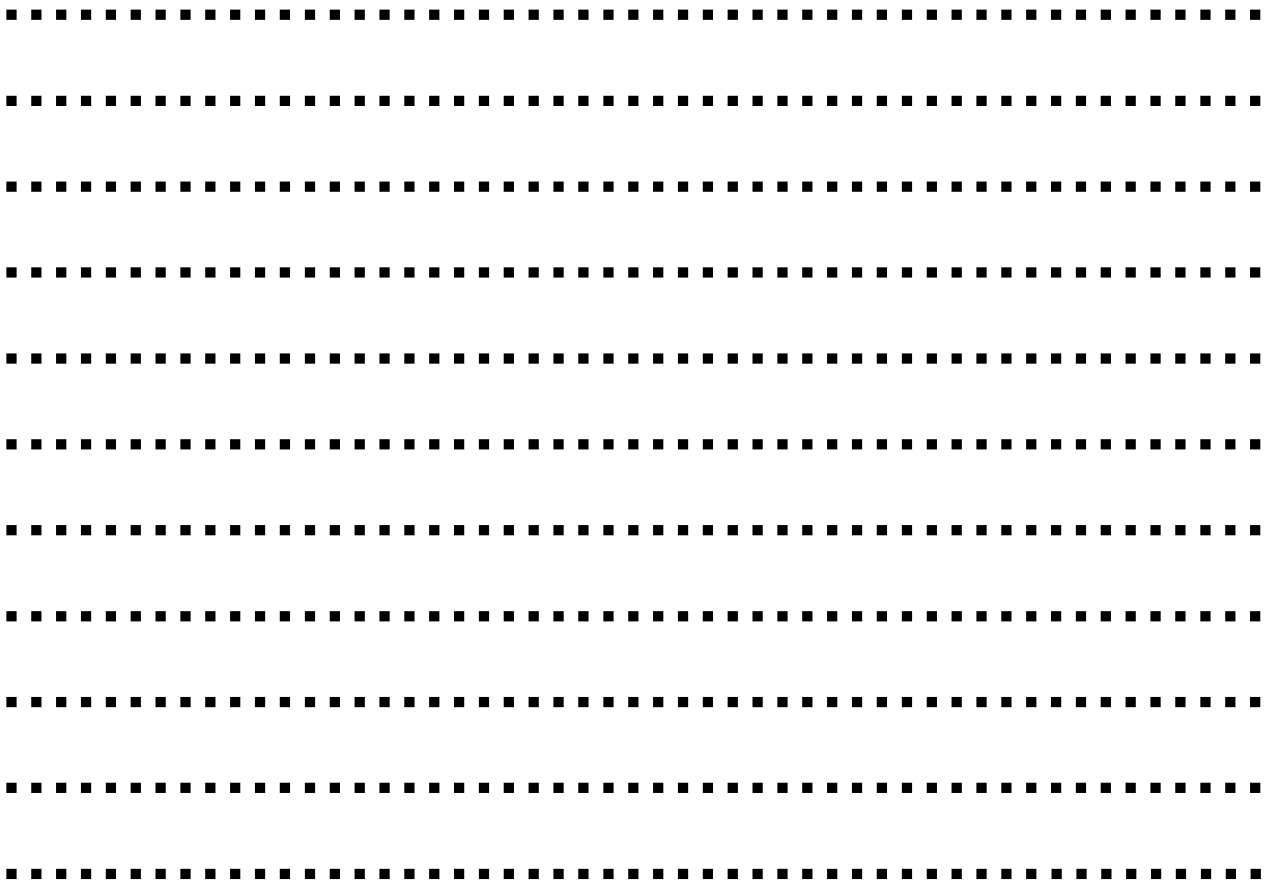
Όλες οι λέξεις που προέρχονται από την ίδια λέξη και έχουν σχηματιστεί είτε με παραγωγή είτε με σύνθεση αποτελούν μια **οικογένεια**.

φωνή

πιστεύω

φίλος

**Μηνιάδου Μαρία,
Παιδιά στα χίλια χρώματα,
εκδ. Ιανός, Θεσσαλονίκη, 2000**

Η παρέλαση των λέξεων

Βάλτε κάθε μια από τις παρακάτω λέξεις στην πινακίδα που ταιριάζει για να αρχίσει η παρέλαση ...των λέξεων:

**εκπαίδευση, εκπαιδεύω,
πληροφόρηση, κοινωνία,
σωματικός, -ή, -ό, ψυχολογικός, -ή,
-ό, ανεξάρτητος, -η, -ο, δικαίωμα,
μεταχειρίζομαι, αποδέχομαι,
ισότιμος, -η, -ο, εκπροσωπώ,
ιδιαιτερότητα, θέληση, μελαμψός,
-ή, -ό, μικροσκοπικός, -ή, -ό,
παρελαύνω, επιστήμονας,
καλλιτέχνης, ευωδιαστός, -ή, -ό,
θωριά**

Ουσιαστικά

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

επίθετα

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ρήματα

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Πίνακας Αυτοαξιολόγησης

Για να δω τι έμαθα...

Σημειώνω ένα ✓ στο αντίστοιχο κουτάκι

Σ' αυτή την ενότητα έμαθα:	Χρειάζομαι ακόμα βοήθεια	Μπορώ μόνος μου	Μπορώ να βοηθήσω το συμμαθητή μου
Να χρησιμοποιώ τις οριστικές αντωνυμίες.			

Σ' αυτή την ενότητα έμαθα:	Χρειάζομαι ακόμα βοήθεια	Μπορώ μόνος μου	Μπορώ να βοηθήσω το συμμαθητή μου
Να γράφω σωστά λέξεις που ακούγονται το ίδιο αλλά έχουν διαφορετική σημασία και γράφονται με διαφορετικό τρόπο.			

Σ' αυτή την ενότητα έμαθα:	Χρειάζομαι ακόμα βοήθεια	Μπορώ μόνος μου	Μπορώ να βοηθήσω το συμμαθητή μου
Να χρησιμοποιώ και να γράφω σωστά σύνθετες λέξεις με τη λέξη «γη».			
Να τονίζω σωστά τις λέξεις που, πού, πως, πώς.			

Σ' αυτή την ενότητα έμαθα:	Χρειάζομαι ακόμα βοήθεια	Μπορώ μόνος μου	Μπορώ να βοηθήσω το συμμαθητή μου
Να στέλνω ένα μήνυμα στους άλλους με μια αφίσα.			
Να συμπληρώνω μια αίτηση για να γίνω υποστηρικτής της unicef.			

Η Ραλλού σάς προτείνει.

**Βαρελλά Αγγελική,
Δώσε την αγάπη, εκδ. Πατάκη,
Αθήνα, 2004.**

**Δαμιανού-Παπαδοπούλου Γιόλα,
Όλου του κόσμου τα παιδιά,
εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 2004.**

**Δημόπουλος Ντίνος,
Αν όλα τα πιτσιρίκια του κόσμου...,
εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα, 2000.**

**Ζέη Άλκη,
Η Κωνσταντίνα και οι αράχνες της,
εκδ. Κέδρος, Αθήνα, 2002.**

**Ηλιόπουλος Βαγγέλης
Καφέ αηδιαστικό μπαλάκι,
εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 2004.**

**Ηλιόπουλος Βαγγέλης,
Ο αδελφός του Τριγωνοψαρούλη,
εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 2005.**

I.ME.ΠO.-Y.NI.CE.F.,

Ο συμμαθητής, η συμμαθήτριά μου από την άλλη χώρα, ο χώρος είναι στην καρδιά, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 2004.

Κυνηγού-Φλάμπουρα Μαρία,
Λαϊκά μουσικά όργανα του κόσμου,
εκδ. Ακρίτας, Αθήνα, 1998.

Μερίκα Λένα, Λάκης ο Ντριν,
εκδ. Κέδρος, Αθήνα, 1998.

Μηνιάδου Μαρία,
Παιδιά στα χίλια χρώματα,
εκδ. Ιανός, Αθήνα, 2000.

Μια ζωή σαν τη δική μου,
εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 2003.

Μπουλώτης Χρήστος, *Η παράξενη αγάπη του αλόγου και της λεύκας,*
εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα,
1997.

Νικολούδη Φυλλιώ, *Το χαρούμενο λιβάδι*, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 2000.

Πικμάλ Μισέλ- Πεγιέ Ζαν Μισέλ, *Το μικρό σύννεφο*, εκδ. Σύγχρονοι Ορίζοντες, Αθήνα, 2003.

Σμυρλή Παναγιώτα, *Ο γάτος με το ψάθινο καπέλο*, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα, 2001.

Roca Nuria, *Αγόρια και κορίτσια: από τη μια άκρη ως την άλλη*, εκδ. Κέδρος, Αθήνα, 2005.

Rocha Ruth, Roth Otavio, *Η παγκόσμια διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου*, εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα, 2005.

Sepulveda Luis, *Η ιστορία ενός γάτου που έμαθε σ' ένα γλάρο να πετά*, εκδ. Όπερα, Αθήνα, 2005.

**Vyner Tim, *Μικτή Κόσμου*,
εκδ. Ελληνική Παιδεία, Αθήνα, 2002.**

**Εκπαιδευτικό υλικό: Ανδρούσου
Αλεξάνδρα, *Εγώ κι Εσύ –
Εδώ κι Εκεί*, Παιδαγωγική Βαλίτσα,
εκδ. Θεμέλιο, Αθήνα, 1996.**

**Ανθολόγιο! Οδυσσέας Ελύτης,
«Ο γλάρος»**

Το ανθρώπινο θαύμα

Σ' αυτή την ενότητα:

- Θα μάθουμε:
 - ▶ Να περιγράψουμε με λεπτομέρειες ένα μηχάνημα.
 - ▶ Να γράφουμε και να στέλνουμε ένα ηλεκτρονικό μήνυμα.
 - ▶ Να επικοινωνούμε με τους άλλους χρησιμοποιώντας το τηλέφωνο.
- Θα μάθουμε επίσης:
 - ▶ Να χρησιμοποιούμε τις αναφορικές αντωνυμίες.
 - ▶ Να συνδέουμε λέξεις και προτάσεις με τους συμπλεκτικούς και αντιθετικούς συνδέσμους.

- ▶ Να σχηματίζουμε και να χρησιμοποιούμε το μέλλοντα συντελεσμένο.
- Θα γνωρίσουμε την επανάσταση που έφερε στη ζωή μας η τεχνολογία.

*...και όλα αυτά μαθαίνοντας
για εφευρέσεις που άλλαξαν
τον κόσμο!*

**παιδική εγκυκλοπαίδεια
«Εφευρέσεις», εκδ. Στρατίκη,
Αθήνα, 2003**

Ύμνος στον άνθρωπο

Το απόσπασμα που ακολουθεί είναι από την αρχαία τραγωδία «Αντιγόνη» του Σοφοκλή, που γράφτηκε το 441 π.Χ.

Πολλά είναι τα θαυμαστά,
μα τίποτα πιο θαυμαστό από
τον άνθρωπο.
Αυτός περνά και πέρα από τον
τρικυμισμένο άσπρο πόντο*
με τις φουρτούνες του νοτιά,
διασχίζοντας τα κύματα που
σηκώνονται ψηλά
κι από παντού τον δέρνουν.
Και την υπέρτατη* θεά, τη Γη,

* πόντος: ανοιχτή θάλασσα

* υπέρτατος: ανώτερος από όλους

την άφθαρτη* κι ακούραστη αυτός
καταπονεί
οργώνοντας χρόνο το χρόνο με
αλέτρια
πάνω κάτω που τα σέρνουν
τ' άλογά του.

*Ο ψαράς, τοιχογραφία
16ου αι. π.Χ. σε σπίτι
στο Ακρωτήρι
της θήρας.
Αρχαία Ελλάδα, εκδ.
Ι. Καρακωτσόγλου,
Αθήνα, 1998*

* άφθαρτος: αυτός που δεν
καταστρέφεται

Και των ελαφρόμυαλων πουλιών
τη γενιά
με βρόχια* παγιδεύει και κοπάδια
αγριμιών,
και τα θαλάσσια θρέμματα*
στο πέλαγος,
όλα ο πολυμήχανος ο άνθρωπος
τα πιάνει με δίχτυα από πλεχτά
σχοινιά.
Και τ' άγρια θηρία που τριγουρίζουν
στα βουνά
με παγίδες τα δαμάζει,
και τ' άλογο με την πυκνή τη χ αίτη
τιθασεύει*
στον τράχηλο περνώντας του ζυγό,
καθώς και το βουνίσιο ταύρο
τον αδάμαστο.

* βρόχια: μικρές θηλιές

* θρέμμα: αυτό που έχει μεγαλώσει
σε ένα τόπο

* τιθασεύω: εξημερώνω, δαμάζω

Βρήκε ακόμα και τη γλώσσα να
μιλεί
και ιδέες υψηλές και νόμους
για την καλή διακυβέρνηση
των πόλεων,
και πώς να φυλάγεται τη νύχτα
στο ύπαιθρο
από της παγωνιάς τις προσβολές*
και της φοβερής νεροσυρμής*,
ο τετραπέρατος.
Απροετοίμαστος σε τίποτε δεν
έρχεται
Που μέλλει να συμβεί*.
Τον Άδη μόνο δεν θα μπορέσει
να ξεφύγει

* προσβολή: επίθεση

* νεροσυρμή: αυλάκι που σχημα-
τίζεται από τα νερά της βροχής

* μέλλει: πρόκειται

φάρμακα όμως έχει επινοήσει,
για να γλιτώνει από τις αγιάτρευτες
αρρώστιες.

*Μετάφραση: Γεράσιμος
Μαρκαντωνάτος, εκδ. , Αθήνα, 1991*

**Ο διάκοσμος της κεντρικής
αίθουσας του σπηλαίου Λασκά
(Lascaux), Γαλλία (Φωτ. J. Vertut),
Ζωγραφική**

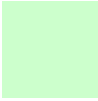

1. Ο Σοφοκλής στο απόσπασμα αυτό δείχνει το θαυμασμό του για τη δύναμη, την τόλμη και την εφευρετικότητα του ανθρώπου, απαριθμώντας τα σπουδαιότερα κατορθώματά του. Προσπαθήστε να βρείτε μέσα στο κείμενο με ποια

σειρά εμφανίζονται αυτά τα κατορθώματα και να βάλετε στα κουτάκια τους αντίστοιχους αριθμούς.

 Παγιδεύει τα θηρία και εξημερώνει τα άλογα.

 Καλλιεργεί τη γη.

 Στήνει τα δίχτυα του και πιάνει τα πουλιά, τ' αγρίμια και τα ψάρια.

 Ανακαλύπτει τη γλώσσα, τη σκέψη και τους νόμους.

 Επινοεί φάρμακα για να αντιμετωπίσει τις αρρώστιες.

 Βρίσκει τρόπους να προστατεύεται από την παγωνιά και τη βροχή.

 1 Διασχίζει τη θάλασσα.

2. Ο ποιητής χαρακτηρίζει τον άνθρωπο «πολυμήχανο» και

«τετραπέρατο». Συζητήστε στην τάξη γιατί χρησιμοποιεί

αυτούς τους χαρακτηρισμούς.

Αναζητήστε στο λεξικό σας και γράψτε άλλες λέξεις με την ίδια σημασία.

.....

.....

3. Δουλέψτε σε ομάδες.

Διαλέξτε μια εικόνα από το κείμενο που σας εντυπωσίασε και δείχνει τον αγώνα του ανθρώπου να κυριαρχήσει στη φύση.

Παρουσιάστε την εικόνα σας στην τάξη με ... παντομίμα. Αφήστε τους συμμαθητές σας να την καταλάβουν χωρίς να μιλάτε, μόνο με τις κινήσεις του σώματός σας.

4. Πώς χαρακτηρίζει ο ποιητής τη Γη; Υπογραμμίστε στο κείμενο τις λέξεις. Εξηγήστε απ' όσα γνωρίζετε από τη μυθολογία γιατί τη χαρακτηρίζει έτσι.

5. Διαγράψτε τις λέξεις στα παρακάτω κουτάκια που δεν ανήκουν στην ίδια οικογένεια και συμπληρώστε την οικογένεια με άλλες λέξεις. Συμβουλευτείτε το λεξικό σας.

νόμος: νομοθέτης, παράνομος, νομικός, νομαρχία, νόμιμος, νόμισμα...

πόλη: πολίτης, πολιτεία, ακρόπολη, πολιτικός, πολικός, πολίτικος...

6. Υπογραμμίστε τις λέξεις που είναι γραμμένες λάθος

στο παρακάτω κείμενο, γράψτε τες σωστά στον

παρακάτω πίνακα και εξηγήστε γιατί διορθώσατε έτσι την κάθε λέξη:

Ο αρχαίος άνθρωπος δημιούργισε εμπορικούς δρόμους διασχίζοντας τη θάλασσα με τα πλοία του και πήρε τα αγαθά της γης οργώνωντάς την με το αλέτρι. Έπλεξε δίχτυα από σχοινιά για να πιάσει τα ψάρια και δάμασε το άλογο παίρνοντας του τη σέλα. Έφτιαξε σπίτια για να φυλάγετε από τη βροχή και την παγωνιά και για να ξεφεύγει από τον κίνδυνο, όταν αρρώστανε, επινόησε τα φάρμακα.

<p>δημιούρ- γησε</p>	<p>γράφεται με [η], γιατί είναι αόριστος του ρήματος δημιουργώ που σχηματίζει τον αόριστο σε -ησα.</p>

Από το πρώτο τηλεφώνημα στο πρώτο ηλεκτρονικό μήνυμα!

Ο καθηγητής ορθοφωνίας*
Γκράχαμ Μπελ είχε μελετήσει πολύ
τη λειτουργία του ανθρώπινου
αυτιού. Ήθελε να βοηθήσει τους
κωφούς ανθρώπους, καθώς η ίδια
η μητέρα του ήταν κωφή.

Αξιοποιώντας
τις γνώσεις του
κατασκεύασε
μια μηχανή που
θα μπορούσε
να μεταφέρει
την ανθρώπινη
ομιλία κατά μήκος ενός καλωδίου

* ορθοφωνία: διδασκαλία για το
πώς να μιλάει κάποιος σωστά και
καθαρά

Έφτιαξε έναν ηλεκτρικό πομπό*, που μπορούσε να δονηθεί, όπως το τύμπανο του αυτιού μας. Ο πομπός αυτός μετέτρεπε την ομιλία σε ηλεκτρικό ρεύμα, το οποίο ταξίδευε μέσα από ένα καλώδιο προς το δέκτη* ενός άλλου τηλεφώνου. Εκεί το ηλεκτρικό ρεύμα δονούσε ένα δίσκο. Μέσα από αυτή τη δόνηση γινόταν η αναπαραγωγή της αρχικής ομιλίας.

Στις 10 Μαρτίου 1875 έγινε η πρώτη τηλεφωνική κλήση στον κόσμο. Ο Γκράχαμ Μπελ βρισκόταν σ' ένα δωμάτιο με το τηλέφωνό του έτοιμο. Ο βοηθός του, ο Γουότσον,

*** πομπός: συσκευή που στέλνει ηλεκτρομαγνητικά κύματα**

*** δέκτης: συσκευή που λαμβάνει ηλεκτρομαγνητικά κύματα**

βρισκόταν σε ένα άλλο δωμάτιο, πανέτοιμος, με το ακουστικό της συσκευής του στο αυτί του. Ο Μπελ, πάνω στον ενθουσιασμό του, εκείνη τη στιγμή αναποδογύρισε την μπαταρία που ήταν συνδεδεμένη με το τηλέφωνο του και το υγρό της μπαταρίας χύθηκε στο παντελόνι του. Ξαφνιασμένος φώναξε: «Κύριε Γουότσον, ελάτε εδώ αμέσως! Σας θέλω!». Η πρώτη τηλεφωνική συνδιάλεξη στον κόσμο ήταν γεγονός!

Αν σκεφτείτε ότι ο κύριος Γουότσον κόντεψε

να λιποθυμήσει από την έκπληξη, όταν άκουσε

τη φωνή του Γκράχαμ Μπελ μέσα από ένα καλώδιο, φανταστείτε πώς θα αντιδρούσε αν βρισκόταν στο

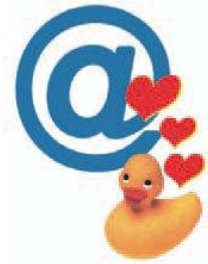
γραφείο του Ρέι Τόμλινσον. Γιατί, θα ρωτήσετε, και ποιος είναι πάλι αυτός ο Ρέι Τόμλινσον; Ο Τόμλινσον, λοιπόν, είναι ένας προγραμματιστής ηλεκτρονικών υπολογιστών που μια φθινοπωρινή μέρα του 1971 κατάφερε να στείλει το πρώτο μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail) στην ιστορία.

Πώς ακριβώς συνέβη; Εκείνη τη μέρα ο Ρέι «χάζευε» ένα πρόγραμμα αποστολής μηνυμάτων, που είχαν δημιουργήσει οι συνάδελφοί του για να συνεννοούνται μεταξύ τους. Αυτά όμως δεν ήταν μηνύματα κανονικού ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, αφού όλα τα μηνύματα εμφανίζονταν στον ίδιο υπολογιστή. Τότε του Ρέι τού ήρθε η ιδέα να προσπαθήσει να στείλει ένα μήνυμα από το δικό του υπολογιστή σε έναν άλλο. Έπειτα

από πολλές προσπάθειες, κατάφερε να στείλει το – τελείως ακαταλαβίστικο μήνυμα – «QWERTYUIOP» σ' έναν άλλο υπολογιστή που ήταν συνδεδεμένος με το δικό του. Το πρώτο μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ήταν γεγονός!

Ο Τόμλινσον, κάποια στιγμή, αποφάσισε να χρησιμοποιήσει ένα σύμβολο που να ξεχωρίζει το όνομά του από την ηλεκτρονική του διεύθυνση στα μηνύματα που έστελνε. Έτσι, επέλεξε από το πληκτρολόγιο του το σύμβολο @ που ως τότε το έτρωγε η σκόνη, αφού δε χρησιμοποιούνταν σχεδόν ποτέ. Με αυτό τον τρόπο το @, το πασίγνωστο σήμερα «παπάκι», καθιερώθηκε σε ολόκληρο τον κόσμο ως κομμάτι των ηλεκτρονικών διευθύνσεων.

Το @ έχει αποκτήσει διάφορες ονομασίες. Έτσι, ενώ στην Ελλάδα λέγεται «παπάκι», στη Νότια Αφρική είναι γνωστό ως «ουρά πιθήκου» και στην Ιταλία ως «σαλιγκάρι».

*παιδική εφημερίδα της
Καθημερινής, Οι Ερευνητές πάνε
παντού, 04/11/2001*

1. Παιχνίδι Γνώσεων

Πόσο καλά γνωρίζετε την εφεύρεση του τηλεφώνου και του ηλεκτρονικού μηνύματος; Είστε ένας μεγάλος ιστορικός εφευρέσεων ή μάλλον πρέπει να αλλάξετε επάγγελμα; Κυκλώστε τη σωστή απάντηση σε κάθε ερώτηση και βρείτε σε ποια κατηγορία ανήκετε ανάλογα με τις σωστές απαντήσεις σας.

**A) Ο εφευρέτης του τηλεφώνου
ήταν ο...**

1. Γκράχαμ Μπέλ.
2. Ρέι Τόμλινσον.
3. κ. Γουότσον.

**B) Ο Γκράχαμ Μπέλ είχε
μελετήσει πολύ τη λειτουργία
του ανθρώπινου αυτιού...**

1. γιατί ήταν γιατρός.
2. γιατί ήθελε να βοηθήσει τους κωφούς.
3. γιατί ήθελε να φτιάξει το τηλέφωνο.

**Γ) Το πρώτο τηλέφωνο
λειτουργούσε...**

1. με δύο πομπούς.
2. με ένα πομπό και ένα δέκτη.
3. με δύο πομπούς και δύο δέκτες.

Δ) Η πρώτη τηλεφωνική συνομιλία ήταν η εξής...

- 1. «Κύριε Γουότσον, ελάτε εδώ αμέσως! Σας θέλω!».**
- 2. «Ωχ! το υγρό της μπαταρίας χύθηκε στο παντελόνι μου!».**
- 3. «Κύριε Γουότσον, φέρτε μου μια μπαταρία γρήγορα!».**

Ε) Ο Ρέι Τόμλινσον...

- 1. κατάφερε να συνδέσει δύο υπολογιστές μεταξύ τους.**
- 2. εφεύρε το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο.**
- 3. δούλεψε σαν ηλεκτρονικός στο ταχυδρομείο.**

ΣΤ) Ο Ρέι Τόμλινσον...

- 1. σκέφτηκε πολλή ώρα ποιο θα ήταν το πρώτο του μήνυμα.**
- 2. ήταν κουρασμένος και πατούσε τα πλήκτρα στην τύχη.**
- 3. τον ενδιέφερε μόνο η αποστολή του μηνύματος και όχι το περιεχόμενό του.**

Z) Ο Τόμλινσον διάλεξε το σύμβολο @, που χρησιμοποιούν όλοι σήμερα στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις τους γιατί...

- 1. ήταν το πιο σκονισμένο πλήκτρο στο πληκτρολόγιο του υπολογιστή του.**
- 2. μέχρι εκείνη τη στιγμή αυτό το σύμβολο το χρησιμοποιούσαν σπάνια.**
- 3. ήταν το πιο όμορφο σύμβολο, γιατί έμοιαζε με παπάκι.**

Σωστές απαντήσεις	Κατηγορία
6-7	Μεγάλος Ιστορικός Εφευρέσεων
4-5	Ιστορικός Εφευρέσεων
3-4	Βοηθός Ιστορικός Εφευρέσεων
1-2	Άλλαξε επάγγελμα

2. Μπορεί η πρώτη τηλεφωνική συνομιλία στον κόσμο να έγινε τυχαία ανάμεσα στον Γκράχαμ Μπέλ και τον κ. Γουότσον αλλά σήμερα χρησιμοποιούμε το τηλέφωνο πολύ συχνά και για διάφορους λόγους. Τι θα λέγατε να μιλούσατε στο «τηλέφωνο» με το διπλανό σας; Χρειάζεστε ένα φανταστικό τηλέφωνο, ένα ζάρι και όρεξη για ...κουβέντα.

Αποφασίστε πρώτα ποια θα είναι η σειρά των ζευγαριών στην τάξη. Κατόπιν, ρίξτε το ζάρι και μιλήστε για το θέμα που σας έτυχε. Μετά συζητήστε όλοι μαζί, αν όλα πήγαν καλά στον τηλεφωνικό διάλογο.

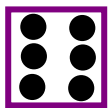
- **Μιλάτε από ένα καρτοτηλέφωνο που έχει υπόλοιπο χρόνου ομιλίας μόνο 20 δευτερόλεπτα και πρέπει να ειδοποιήσετε τους δικούς σας για ποιο λόγο είστε ακόμα στο δρόμο για το σπίτι.**
- **Κάποιος άγνωστος τηλεφωνεί στο σπίτι σας.**
- **Παίρνετε τηλέφωνο ένα φίλο σας αλλά το σηκώνει ο πατέρας ή η μητέρα του.**

Τηλεφωνείτε στους γονείς του καλύτερου φίλου σας και τους ζητάτε να του επιτρέψουν να διανυκτερεύσει στο σπίτι σας.

Προσκαλέστε ένα φίλο σας ή μια φίλη σας από το τηλέφωνο στα γενέθλια σας.

Κάτι σας έτυχε και δεν μπορείτε να πάτε στο σπίτι του φίλου σας που σας περιμένει για παιχνίδι. Πάρτε τον τηλέφωνο και εξηγήστε του τους λόγους για τους οποίους δεν μπορείτε να τον συναντήσετε.

3. Ο Μπελ αξιοποιώντας τις γνώσεις του κατασκεύασε μια μηχανή. Η μηχανή μεταφέρει την ανθρώπινη ομιλία κατά μήκος ενός καλωδίου.

► Συνδέστε τις δυο προτάσεις με την αντωνυμία **ΠΟΥ**.

.....
.....
.....
.....

Σε ποια λέξη της πρώτης πρότασης αναφέρεται η αντωνυμία **ΠΟΥ** και τη συνδέει με τη δεύτερη πρόταση;

Η αντωνυμία «**που**», με την οποία μια ολόκληρη πρόταση αναφέρεται σε μια λέξη μιας άλλης πρότασης, ονομάζεται **αναφορική**.

Εκτός από το άκλιτο **που**, υπάρχουν κι άλλες αναφορικές αντωνυμίες. Το άκλιτο **ό,τι** και οι αντωνυμίες: **ο οποίος, η οποία, το οποίο, όποιος, όποια, όποιο, όσος, όση, όσο,**

Οι αντωνυμίες αυτές κλίνονται όπως τα επίθετα σε -ος, -η, -ο.

Το αναφορικό **ό,τι** γράφεται με υποδιαστολή και μπορούμε να το αντικαταστήσουμε με το «οτιδήποτε» (π.χ. έκανε **ό,τι** ήθελε). Έτσι ξεχωρίζει από τον ειδικό σύνδεσμο **ότι** (π.χ. μου είπε **ότι** θα έρθει το απόγευμα σπίτι μου.)

Επίσης οι αντωνυμίες **όποιος, -α, -ο, όσος, -η, -ο**, και το **ό,τι** ενώνονται με το άκλιτο **-δήποτε**, π.χ. οποιοσδήποτε, οσοδήποτε, οτιδήποτε, κτλ.

► Περιγράψτε πώς λειτουργεί το τηλέφωνο συμπληρώνοντας το παρακάτω κείμενο με τις αναφορικές αντωνυμίες που λείπουν.

Πώς λειτουργεί το τηλέφωνο;

Ένα τηλέφωνο έχει δύο κύρια μέρη: τον πομπό και το δέκτη. Ο πομπός βρίσκεται πίσω από το τμήμα του τηλεφώνου βρίσκεται κοντά στο στόμα, ενώ ο δέκτης βρίσκεται πίσω από το ακουστικό.

Όταν κάποιος μιλά στο τηλέφωνο, τα ηχητικά κύματα, τα δημιουργούνται από την φωνή του μπαίνουν στον πομπό, ο λειτουργεί σαν ένα «ηλεκτρικό αυτί» και αναγκάζουν μια μεταλλική μεμβράνη, το διάφραγμα, να δονηθεί. Ο πομπός μετατρέπει τις δονήσεις του διαφράγματος σε ηλεκτρικό ρεύμα, το μεταφέρεται στο δέκτη του τηλεφώνου του προσώπου με

**ΤΟ θέλουμε να
συνομιλήσουμε.**

**Ο δέκτης λειτουργεί σαν ένα
«ηλεκτρικό στόμα». Δύο μαγνήτες,
οι βρίσκονται μέσα στο
δέκτη, αναγκάζουν ένα άλλο
διάφραγμα να δονηθεί. Καθώς το
διάφραγμα κινείται μέσα και έξω,
τραβά και σπρώχνει τον αέρα
..... βρίσκεται μπροστά απ'
αυτό. Η πίεση στον αέρα
δημιουργεί ηχητικά κύματα, τα
..... είναι τα ίδια με αυτά
..... στάλθηκαν από τον πομπό.
Τα ηχητικά κύματα χτυπούν στο
αυτί του ακροατή και έτσι ακούει τις
λέξεις του ομιλητή.**

Μια παράξενη παραγγελία

Βρίσκεστε στο αεροδρόμιο του Ελσίνκι και προσπαθείτε απεγνωσμένα να βρείτε μια καντίνα για να αγοράσετε ένα αναψυκτικό.

Εντοπίζετε τελικά ένα μηχάνημα και ετοιμάζετε τα απαραίτητα κέρματα. Κι όμως! Το μηχάνημα δεν έχει κερματοδέκτη. Μένετε απορημένος και προσπαθείτε να καταλάβετε τι συμβαίνει. Το μηχάνημα δε δείχνει να δέχεται ούτε πιστωτικές κάρτες, ούτε νομίσματα, ούτε χαρτονομίσματα. Τίποτε!

Πάνω που ετοιμάζεστε να απομακρυνθείτε ενοχλημένος για το ιδιαίτερο χιούμορ των Φινλανδών, βλέπετε να πλησιάζει ένας άνδρας, να στέκεται δίπλα στο μηχάνημα και να βγάζει το κινητό τηλέφωνό του. Καλεί έναν αριθμό,

περιμένει λίγο χωρίς να μιλάει, πατάει ένα δύο πλήκτρα, κλείνει το κινητό και ξαφνικά... το μηχάνημα προσφέρει ένα κουτάκι πορτοκαλάδας. Ο άνθρωπός μας το παίρνει και απομακρύνεται ψύχραιμος, λες και δεν έχει συμβεί τίποτε το παράξενο.

Και πράγματι τίποτε το παράξενο δεν έχει συμβεί. Το συγκεκριμένο μηχάνημα προ-

σφέρει αναψυκτικά μόνο αν το πάρετε τηλέφωνο και πληκτρολογήσετε τον κατάλληλο κωδικό. Το αναψυκτικό χρεώνεται στο λογαριασμό του κινητού σας. Πρόκειται για μία από τις πολλές περίεργες νέες χρήσεις για τα κινητά τηλέφωνα που έχουν επινοήσει οι Φινλανδοί,

ο λαός με τον μεγαλύτερο αριθμό κινητών τηλεφώνων ανά 100 κατοίκους στον κόσμο.

***Χρήστος Τόμπρας, εφημερίδα
Το ΒΗΜΑ, 28/02/1999 (διασκευή)***

1. Φανταστείτε ότι είστε εσείς αυτός που πρωταγωνιστεί σ' αυτήν την ιστορία και την διηγείστε στο διπλανό σας. Οι παρακάτω ερωτήσεις θα σας βοηθήσουν στη διήγησή σας.

- **Πού και πότε συνέβη αυτό το περιστατικό;**
- **Τι ακριβώς κάνατε όταν φτάσατε μπροστά στο μηχάνημα;**
- **Τι ήταν αυτό που σας ενόχλησε;**
- **Τι ακριβώς έκανε κάποιος άλλος όταν έφτασε μπροστά στο μηχάνημα;**

- Γιατί απομακρύνθηκε από το μηχάνημα σαν να μην είχε συμβεί κάτι παράξενο;
- Τι νιώσατε όταν είδατε με ποιο τρόπο πήρε το αναψυκτικό του;

2. Σκεφτείτε και γράψτε ένα δικό σας τίτλο για το άρθρο που διαβάσατε.

.....
.....

3. Παίξτε με το περίεργο μηχάνημα!

Ας κάνει κάποιος αυτόν που πήγε πρώτος να αγοράσει το αναψυκτικό και ένας άλλος αυτόν που χρησιμοποίησε το κινητό του για να πάρει το αναψυκτικό. Με τις κινήσεις σας και με τις εκφράσεις του

προσώπου σας να δείξετε τα συναισθήματά τους.

4. ▸ Συμπληρώστε τα κενά με τους κατάλληλους συνδέσμους:

«Το μηχάνημα δε δείχνει να δέχεται πιστωτικές κάρτες νομίσματα χαρτονομίσματα. Το συγκεκριμένο μηχάνημα προσφέρει αναψυκτικά μόνο αν το πάρετε τηλέφωνο πληκτρολογήσετε τον κατάλληλο κωδικό».

Οι σύνδεσμοι «**και, ούτε, μήτε**» λέγονται συμπλεκτικοί.

Οι σύνδεσμοι «**αλλά, μα, παρά, όμως, ωστόσο, μολονότι, όχι μόνο**» λέγονται αντιθετικοί.

Οι σύνδεσμοι είναι άκλιτες λέξεις που συνδέουν λέξεις ή προτάσεις.

► Συμπληρώστε τώρα τα κενά των προτάσεων με τους συνδέσμους που είναι στην παρένθεση και διαβάστε πώς ξεκίνησε η συναρπαστική ιστορία των αεροπορικών ταξιδιών.

(και, κι, όχι μόνο, παρά, όμως, αλλά)

Όλα ξεκίνησαν, όταν οι αδελφοί Μονγκολφιέ το 1783 έφτιαξαν ένα τεράστιο μπαλόني από ύφασμα κατάφεραν και να το απογειώσουν. Ο βασιλιάς της Γαλλίας, Λουδοβίκος ο 16ος, στην αρχή που ήθελε να ακούσει ότι αυτό το μπαλόني θα μετέφερε ανθρώπους.

Τελικά, τις αντιρρήσεις που υπήρχαν, το πρώτο αερόστατο πέταξε για οχτώ ολόκληρα λεπτά, μεταφέροντας ένα πρόβατο, μια πάπια έναν κόκορα. Η πρώτη πτήση εντυπωσίασε τον κόσμο. οι αδερφοί Μονγκολφιέ επανέλαβαν το πείραμά τους μετά από τρεις μήνες. Πέρασαν αρκετά χρόνια, ώσπου στις 17 Δεκεμβρίου του 1903 οι αδερφοί Ράιτ κατάφεραν να πετάξουν με το πρώτο μηχανοκίνητο αεροσκάφος.

5. Μείνατε απορημένος μπροστά στο μηχάνημα και απομακρυνθήκατε **ενοχλημένος** από το χιούμορ των Φινλανδών.

► Γράψτε από ποια ρήματα έχουν φτιαχτεί οι χρωματισμένες λέξεις.

Οι λέξεις που παράγονται από
ρήματα και έχουν κατάληξη
-μένος, -μένη, -μένο είναι μετοχές
αυτών των ρημάτων π.χ.
δένω → δεμένος, δεμένη, δεμένο.
Συχνά οι μετοχές αυτές
προσδιορίζουν ένα ουσιαστικό,
όπως τα επίθετα π.χ.
Ο ενοχλημένος ταξιδιώτης
έφυγε βιαστικά.
Οι μετοχές αυτές κλίνονται
όπως τα επίθετα σε -ος, -η, -ο

Αν πριν από την κατάληξη **-ω**
του ρήματος βρίσκεται το γράμμα
π, β, φ ή πτ, τότε η μετοχή
σχηματίζεται με δύο μ
π.χ. γρά**φω** → γραμμένος,
γραμμένη, γραμμένο.

**Αλλά και το ουσιαστικό που παράγεται από τη μετοχή αυτή γράφεται με δύο μ π.χ.
γράφω → γραμμένος -γραμμένη
-γραμμένο, → γράμμα.**

► Γράψτε τις μετοχές που προέρχονται από τα ρήματα που είναι στην παρένθεση και διαβάστε τι έκανε ένας άλλος ταξιδιώτης, όταν έφτασε στο αεροδρόμιο του Ελσίνκι:

**Ο επιβάτης μετά από τρεις ώρες πτήσης έφτασε στο Ελσίνκι
..... (κουράζω) και
..... (διψώ). Βλέπει το
μηχάνημα που πουλάει αναψυκτικά
..... (τοποθετώ) σε μια
γωνιά στη μεγάλη αίθουσα αναμονής του αεροδρομίου. Μπροστά στο μηχάνημα ένας άλλος επιβάτης είναι (σκύβω) και**

διαβάζει τις οδηγίες χρήσης που είναι (γράφω) σε τρεις γλώσσες. Ένα πράσινο φωτάκι είναι (ανάβω) και δείχνει ότι το μηχάνημα είναι σε λειτουργία. Ο άνθρωπός μας παρατήρησε (εντυπωσιάζω) τον τρόπο που ο επιβάτης αγόρασε το αναψυκτικό και όταν ήρθε η σειρά του ήξερε τι έπρεπε να κάνει.

6. Στον παρακάτω πίνακα υπάρχουν οι ερμηνείες κάποιων λέξεων, που βρίσκονται στο άρθρο που διαβάσατε. Βρείτε τες και γράψτε τες μπροστά από την ερμηνεία τους. Διαλέξτε και εσείς μια λέξη που σας δυσκόλεψε από το άρθρο και γράψτε την ερμηνεία της από το λεξικό σας στην τελευταία γραμμή.

ΛΕΞΗ	ΕΡΜΗΝΕΙΑ
	Δροσιστικό ποτό που δεν περιέχει οινόπνευμα.
	Πιέζω τα κουμπιά αριθμομηχανής ή ηλεκτρονικού υπολογιστή
	Μεταλλικό νόμισμα.
	Αριθμός που χρειάζεται να πληκτρολογήσουμε σε μια συσκευή για να ξεκινήσει τη λειτουργία της.
	Μεγάλη επίπεδη έκταση κατάλληλη για την προσγείωση και την απογείωση των αεροπλάνων.

Το διαδίκτυο

Τι είναι το διαδίκτυο (ίντερνετ)

Το μέσο επικοινωνίας που αναπτύσσεται πιο γρήγορα σήμερα είναι το διαδίκτυο, ένα παγκόσμιο δίκτυο από εκατομμύρια υπολογιστές. Το διαδίκτυο ξεκίνησε το 1969 σαν ένα μυστικό στρατιωτικό πρόγραμμα στις Ηνωμένες Πολιτείες.

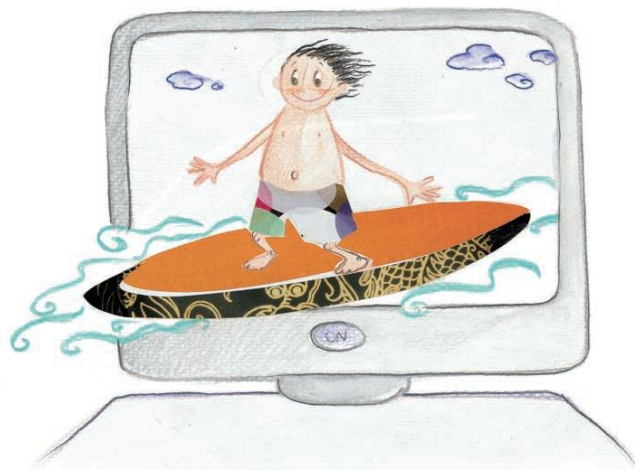
Στη δεκαετία του 1980 το διαδίκτυο έβγαλε τη στρατιωτική στολή και καθιερώθηκε ως ο πιο γρήγορος και ο πιο εύκολος τρόπος ανταλλαγής ιδεών και πληροφοριών ανάμεσα στα πανεπιστήμια. Μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 1990, οι άνθρωποι το χρησιμοποιούσαν για εκπαίδευση, ψυχαγωγία ή για εμπορικούς λόγους. Αργότερα ο αριθμός των ανθρώπων που χρησιμοποιούν το ίντερνετ

άρχισε να αυξάνεται κατά ένα εκατομμύριο περίπου κάθε μήνα.

Μέχρι το τέλος του 21ου αιώνα όλοι οι υπολογιστές θα έχουν συνδεθεί με το διαδίκτυο και η επικοινωνία των ανθρώπων θα έχει βρει νέους συναρπαστικούς δρόμους.

*βιβλίο Επικοινωνία: Το ίντερνετ,
εκδ. Ερευνητές, Αθήνα, 2001
(διασκευή)*

Το απίστευτο διαδίκτυο

Όταν συνδέεστε με το διαδίκτυο, περνάτε σε άλλους κόσμους. Μπορείτε να «επισκεφθείτε» διάφορες τοποθεσίες με τον ίδιο

τρόπο που επισκέπτεστε το σπίτι κάποιου είτε επειδή γνωρίζετε τη διεύθυνση του είτε ανακαλύπτοντας την ενώ «σερφάρετε* ». Το να «σερφάρετε» στο διαδίκτυο, να πηγαίνετε δηλαδή από τη μια ιστοσελίδα στην άλλη ανάλογα με τα κέφια σας, είναι απλό. Επιπλέον δε βρέχεστε κιόλας!

Αυτό είναι το σημαντικό με το διαδίκτυο. Μπορείτε να επισκεφθείτε μέρη στα οποία αλλιώς δεν θα είχατε δυνατότητα πρόσβασης. Όπως το Μέγαρο Μαξίμου, στην οδό Ηρώδου Αττικού 19 στην Αθήνα, όπου βρίσκεται το γραφείο του Πρωθυπουργού της Ελλάδας. Απλώς πληκτρολογήστε:

www.primeminister.gr

*** σερφάρω: κινούμαι πάνω στα κύματα πατώντας σε ειδική σανίδα**

Η ηλεκτρονική διεύθυνση μπορεί να φαίνεται αστεία αλλά τα κομμάτια που την αποτελούν και χωρίζονται από τις τελείες σημαίνουν κάτι...

► **www** - αρχικά των λέξεων world wide web (Παγκόσμιος Ιστός) που δηλώνουν ότι πρόκειται για σελίδα στο διαδίκτυο και όχι σε κάποιο άλλο δίκτυο.

► **primeminister** - δείχνει τον ιδιοκτήτη της ιστοσελίδας (τον Πρωθυπουργό).

► **gr** - υποδηλώνει την Ελλάδα, τη χώρα στην οποία έχει κατασκευαστεί η ιστοσελίδα.

Κάλεμαν Μάικλ, Τρελαμένοι Υπολογιστές, εκδ. Ερευνητές, Αθήνα, 2002, μτφρ. Αντώνης Καλοκύρης, (διασκευή)

1. Σημειώστε Σ για κάθε σωστή και Λ για κάθε λανθασμένη απάντηση στις παρακάτω ερωτήσεις.

Το διαδίκτυο είναι ένα δίκτυο από εκατομμύρια υπολογιστές.	
Όλοι μιλούσαν το 1969 για την εφεύρεση του διαδικτύου στις Ηνωμένες Πολιτείες.	
Σήμερα όλο και περισσότεροι άνθρωποι χρησιμοποιούν το ίντερνετ.	
Η επικοινωνία των ανθρώπων έχει αλλάξει λόγω της εξάπλωσης του διαδικτύου.	
Μπορούμε να επισκεφτούμε την τοποθεσία κάποιου στο ίντερνετ μόνο αν ξέρουμε την ηλεκτρονική διεύθυνσή του.	

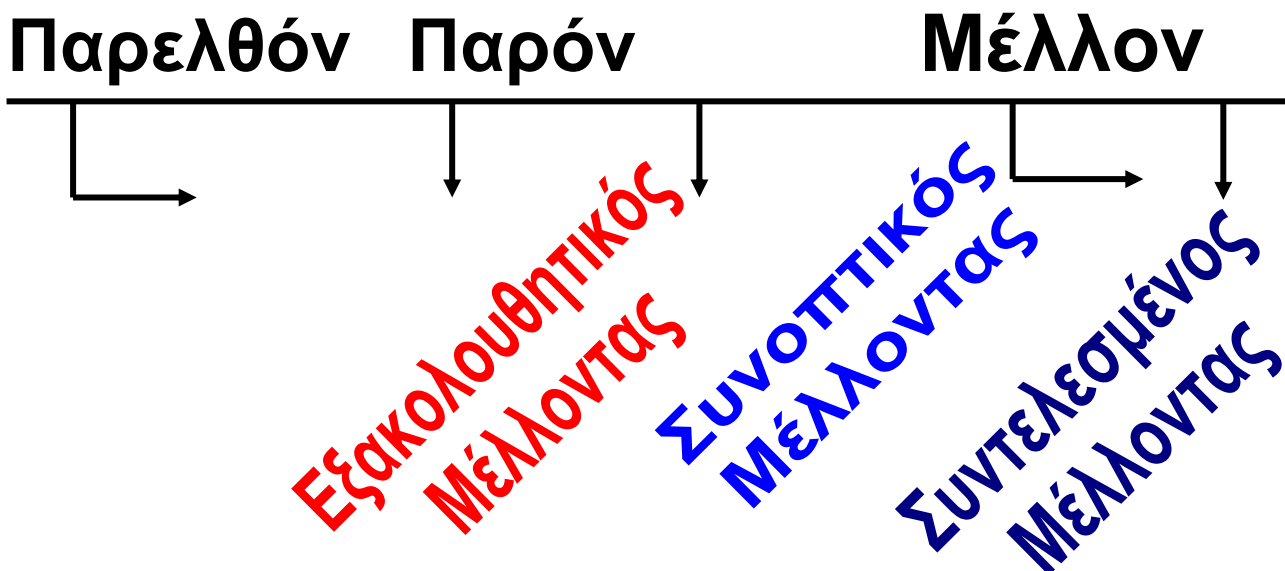
Με το διαδίκτυο επισκεπτόμαστε τοποθεσίες που δε θα μπορούσαμε να επισκεφτούμε με κάποιον άλλο τρόπο.

2. Μέχρι το τέλος του 21ου αιώνα όλοι οι υπολογιστές θα έχουν συνδεθεί με το διαδίκτυο.

Το ρήμα **θα έχω συνδεθεί** μας φανερώνει ότι κάτι θα είναι τελειωμένο σε μια ορισμένη στιγμή (πριν αρχίσει κάτι άλλο) γι' αυτό λέμε ότι βρίσκεται σε χρόνο **συντελεσμένο μέλλοντα**

Η γραμμή του χρόνου

**Εξακολουθητικός
Μέλλοντας**

(θα συνδέω)
(θα συνδέομαι)

**ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ
Μέλλοντας**

(θα συνδέσω)
(θα συνδεθώ)

**Συντελεσμένος
Μέλλοντας**

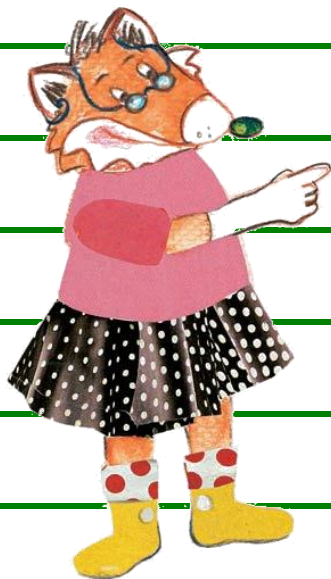
(θα έχω συνδέσει)
(θα έχω συνδεθεί)

Η Ραλλού σάς δείχνει πώς κλίνεται ο συντελεσμένος μέλλοντας στην ενεργητική και στην παθητική φωνή στην οριστική έγκλιση.

Ενεργητική φωνή

Συντελεσμένος Μέλλοντας

Οριστική

θα έχω συνδέσει

θα έχεις συνδέσει

θα έχει συνδέσει

θα έχουμε συνδέσει

θα έχετε συνδέσει

θα έχουν συνδέσει

Παθητική φωνή

Συντελεσμένος Μέλλοντας

Οριστική

θα έχω συνδεθεί

θα έχεις συνδεθεί

θα έχει συνδεθεί

θα έχουμε συνδεθεί

θα έχετε συνδεθεί

θα έχουν συνδεθεί

► Υπογραμμίστε στον παρακάτω διάλογο τα ρήματα που βρίσκονται σε κάποιον από τους μελλοντικούς χρόνους.

- Επιτέλους! από αύριο θα αποκτήσουμε ίντερνετ στο σπίτι είπε με χαρά ο Σπύρος. Το πρωί θα έρθει ένας τεχνικός, κάτι θα φτιάξει στην τηλεφωνική γραμμή και ο υπολογιστής μας θα συνδεθεί με το διαδίκτυο. Συμφωνήσαμε ότι δεν θα συνδέομαι στο ίντερνετ πάνω από μία ώρα την ημέρα, εκτός αν πρέπει να κάνω κάποια εργασία για το σχολείο, οπότε θα κάθομαι στο ίντερνετ όση ώρα χρειαστεί.

- Σπύρο, θα «κατεβάσεις» το αγαπημένο μου τραγούδι; ρώτησε η Άννα.

- Μην ανησυχείς, μέχρι αύριο το απόγευμα θα έχει κατέβει. Αν θέλετε, ελάτε όλοι αύριο σπίτι να το γιορτάσουμε. Θα παίξουμε το αγαπημένο μας παιχνίδι στο ίντερνετ, θα ψάξουμε για μουσικά και αθλητικά νέα και θα στείλουμε μηνύματα στους συμμαθητές μας.
- Και νομίζεις ότι όλα αυτά θα έχουν γίνει σε μια ώρα;
- Αύριο δεν έχουμε να βρούμε πληροφορίες στο ίντερνετ για το μάθημα της Ιστορίας; χαμογέλασε ο Σπύρος.

► Γράψτε τώρα τα ρήματα που υπογραμμίσατε στην κατάλληλη στήλη του παρακάτω πίνακα.

Εξακολουθητικός Μέλλοντας	Συνοπτικός Μέλλοντας

Συντελεσμένος Μέλλοντας

3. Ο δάσκαλος της πληροφορικής είπε στα παιδιά της τάξης: «Το ίντερνετ δεν είναι δίκτυο μηχανημάτων αλλά δίκτυο ανθρώπων».

Συμφωνείτε με την άποψή του; Πώς το ίντερνετ μπορεί να ενώσει τους ανθρώπους; Μήπως μπορεί επίσης να τους απομονώσει; Συζητήστε στην τάξη την άποψη σας.

4. Η λέξη / *ιστός* έχει πολλές σημασίες. Συμβουλευτείτε το λεξικό σας και ξαναγράψτε τις παρακάτω προτάσεις αντικαθιστώντας τη λέξη *ιστός* με μια από τις λέξεις της παρένθεσης. Να κάνετε και τις απαραίτητες αλλαγές.

(υφαντό, δίχτυ, κοντάρι,
δίκτυο υπολογιστών)

🌸 Η σημαία κυματίζει περήφانه στον **ιστό** της.

.....

.....

 Ο παγκόσμιος **ιστός** αυξάνεται με

.....

.....

 Ο **ιστός** της Πηνελόπης ήταν μια δικαιολογία για να αποφύγει τους μνηστήρες.

.....

.....

 Διάφορα μικρά έντομα πιάστηκαν στον **ιστό** της αράχνης.

.....

.....

Λεξιλόγιο της ενότητας

Τοποθετήστε στον ιστό του ηλεκτρονικού υπολογιστή όσες λέξεις και φράσεις από το «λεξιλόγιο της τεχνολογίας» έχουν σχέση με αυτόν.

ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, διαδίκτυο, ίντερνετ, κερματοδέκτης, πρόγραμμα, κινητό, παγκόσμιος ιστός, δόνηση, προγραμματιστής, συσκευή, πληκτρολογώ, κωδικός, χρήση, χρήστης, δέκτης, συνδεδεμένος, -η, -ο, αποστολή μηνύματος, συνδιάλεξη, πομπός, σερφάρω, ηλεκτρονική διεύθυνση

διαδίκτυο

**Ηλεκτρονικός
Υπολογιστής**

Πίνακας Αυτοαξιολόγησης

Για να δω τι έμαθα...

Σημειώνω ένα ✓ στο αντίστοιχο κουτάκι

Σ' αυτή την ενότητα έμαθα:	Χρειάζομαι ακόμα βοήθεια	Μπορώ μόνος μου	Μπορώ να βοηθήσω το συμμαθητή μου
Να περιγράψω με λεπτομέρειες ένα μηχάνημα.			
Να γράψω και να στέλνω ένα ηλεκτρονικό μήνυμα.			

Σ' αυτή την ενότητα έμαθα:	Χρειάζομαι ακόμα βοήθεια	Μπορώ μόνος μου	Μπορώ να βοηθήσω το συμμαθητή μου
Να χρησιμοποιώ τις αναφορικές αντωνυμίες.			
Να χρησιμοποιώ τους συμπλεκτικούς και αντιθετικούς συνδέσμους για να συνδέω λέξεις και προτάσεις.			

Σ' αυτή την ενότητα έμαθα:	Χρειάζομαι ακόμα βοήθεια	Μπορώ μόνος μου	Μπορώ να βοηθήσω το συμμαθητή μου
Να γράφω και να χρησιμοποιώ σωστά τις μετοχές σε -μένος, -μένη, -μένο			
Να κλίνω σωστά το συντελεσμένο μέλλοντα της ενεργητικής και της παθητικής φωνής.			

Σ' αυτή την ενότητα έμαθα:	Χρειάζομαι ακόμα βοήθεια	Μπορώ μόνος μου	Μπορώ να βοηθήσω το συμμαθητή μου
Να υποστηρίξω τη γνώμη μου με επιχειρήματα.			

Η Ραλλού σάς προτείνει.

Ardley Neil, Ανακαλύπτω την τεχνολογία, εκδ. Ερευνητές, Αθήνα, 1995, απόδοση στα ελληνικά Πέτρος Παπα Κωνσταντίνου.

Bender Lionel, *Τα μάτια της ανακάλυψης, Εφευρέσεις*, εκδ. Αστέρης Δεληθανάσης ΕΠΕ, Αθήνα, 1991, μετάφραση Άρτεμη Θεοδωρίδου.

Bridgman Roger, *Ανακαλύπτω την επιστήμη*, εκδ. Δεληθανάσης-Ερευνητές, 1995, μετάφραση Πέτρος Παπακωνσταντίνου.

Fardon John, *Ταξίδι στο χρόνο: Εφευρέσεις και Τεχνολογία*, εκδ. Ίριδα, Αθήνα, 2002, μετάφραση Μαρία Πάϊζη.

Platt Richard, *Εύρηκα! Μεγάλοι εφευρέτες και ο ιδιοφυής τρόπος σκέψης τους*, εκδ. Σαββάλας, Αθήνα, 2004, μετάφραση Κατερίνα Παπασταύρου.

Ηλιόπουλος Βαγγέλης- Λουτσάνο Κομίντα, *Από Μικέλε, Προς: Φώτη*, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 2004.

Λάζος Χρήστος, *Τηλεπικοινωνίες των αρχαίων Ελλήνων*, εκδ. Αίολος, Αθήνα, 1997.

Μάστορη Βούλα, *Χρίστος, Το αγόρι που ταξίδεψε στο μέλλον*, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 2005.

Παρίζι Άννα, *Μήλα, φτερά και τηλεσκόπια*, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα, 2003.

Επίσκεψη στο Μουσείο Φυσικών Επιστημών και Τεχνολογίας, Σόλωνος 104, Αθήνα

**Ανθολόγιο! Σίνου Κίρα,
«Συνάντηση στο διάστημα»**

Χριστός Ανέστη!

Σ' αυτή την ενότητα:

- Θα μιλήσουμε για το μήνυμα της Ανάστασης του Χριστού.
- Θα γνωρίσουμε πασχαλινά έθιμα από διάφορα μέρη της Ελλάδας.
- Θα φτιάξουμε πρωτότυπα πασχαλινά αυγά.

Ανάσταση

Νύχτα του Απρίλη, του Μεγάλου Σαββάτου νύχτα! Αύριο ξημερώνει Πάσχα, Πάσχα Κυρίου, των Ελλήνων Πάσχα! Μεσάνυχτα. Ένα ανθρώπινο ποτάμι γεμίζει τους δρόμους, στριμώνχεται στις εκκλησιές, απλώνεται στα προαύλια. Χτες ήταν η θανή, ο θάνατος ο σταυρικός, ήταν το πάθος το μεγάλο, ήταν το δράμα και το κλάμα, ήταν το αργό, το λυπημένο καμπάνισμα, του θανάτου καμπάνισμα, καρδιοχτύπι του θανάτου...

Σήμερα κύλησε η βαριά η πέτρα, άνοιξε ο τάφος, κι ήταν η μεγάλη νίκη. Νίκησε η ζωή το θάνατο, άνοιξε ο δρόμος από το θάνατο ξανά προς τη ζωή... Όλοι καρτερούν. Συνάζονται στις εκκλησιές. Σιμώνει η ώρα. Άφωτες κι άφωνες οι εκκλησιές...

**Κι άξαφνα μια φωνή ακούγεται,
μια φωνή από μέσα από την εκκλη-
σιά, από τα βάθη της εκκλησιάς,
από τα άγια των αγίων, από τα
βάθη των ψυχών, μια φωνή βαριά
και μεγάλη, μια φωνή βροντερή κι
όμως γλυκύτεατη, και λέει:**

- «Δεύτε λάβετε φως εκ του ανεσπέρου φωτός!»*

Και μια σπίθα μικρή άναψε μες στο σκοτάδι, μια σπίθα που πήδηξε φλόγα και φώτισε, κι από τη φλόγα αυτή σκόρπισαν στο άψε σβήσε χιλιάδες φλόγες, η μια μετά την άλλη, γοργά, απανωτά, μυριάδες φλόγες και χύθηκε το φως, έτσι σαν ποτάμι φωτερό, σαν ποτάμι λαμπερό, στις πολιτείας τις πλατείες και τα στενά, στου χωριού τις ρούγες* και στις δημοσιές, στα τρίστρατα και τα τετράστρατα της χώρας όλης. Μυριάδες φλογίτσες καίνε τώρα και χαίρονται και τρεμουλιάζουν κι αναπηδούνε.

*** Δεύτε λάβετε φως εκ του ανεσπέρου φωτός: Ελάτε να πάρετε φως από το φως του Χριστού που δε δύει ποτέ**

*** ρούγα: δρόμος ή πλατεία**

**Ποτάμια γίνηκαν, από τούτες τις
φλογίτσες, στα χέρια των χριστιανών.
Ένα ολόχρυσο ανθρώπινο
ποτάμι γεμίζει τους δρόμους,
γεμίζει τον τόπο, από την πρώτη
χώρα ως το στερνό, το πιο
απόμερο χωριό, από τις ρεματιές
των βουνών ως τα κύματα της
θάλασσας, ένα φεγγερό ποτάμι
ανθρώπινο...**

Πλημμύρισε φως η χώρα. Πλημμύρισαν φως οι ψυχές. «Υπέρ του καταξιωθήναι ημάς...»* βροντάει μια φωνή. Κι η χαρά ξεσπάει ολομεριάς:

- Χριστός ανέστη εκ νεκρών!**
- Χριστός ανέστη!**
- Χριστός ανέστη!**

*** Υπέρ του καταξιωθήναι ημάς...:
Ας παρακαλέσουμε να μας αξιώσει
ο Θεός...**

**Τ' αδέρφια φιλιούνται σταυρωτά
κι όλοι οι χριστιανοί γίνονται
αδέρφια εκείνη την ώρα.**

- Χριστός ανέστη! ψέλνει ο παπάς.**
- Χριστός ανέστη! τραγουδάει
το παιδί.**
- Χριστός ανέστη! ανακράζει
ο μαραγκός κι ο χτίστης.**
- Χριστός ανέστη! του χωραφιού
οι εργάτες.**
- Χριστός ανέστη! ο ναύτης
κι ο ψαράς.**
- Χριστός ανέστη! κι ο στοχαστής.**
- Χριστός ανέστη! σημαίνουν
τα καμπαναριά.**
- Χριστός ανέστη! χτυπάει
κι η βαριά καμπάνα.**

**Θανάσης Πετσάλης - Διομήδης,
Ελληνικά διηγήματα με θέμα
το Πάσχα, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 1995
(διασκευή)**

Ο συγγραφέας, τη νύχτα του Μεγάλου Σαββάτου, μαζί με ένα πλήθος πιστών, γιορτάζει την Ανάσταση του Χριστού.

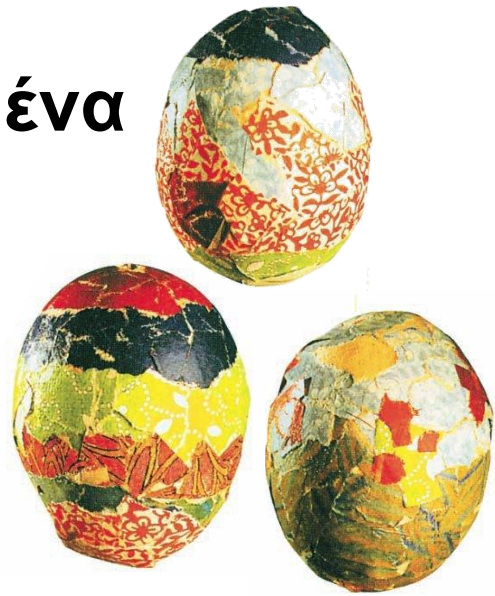
- Με τι μοιάζει ο κόσμος που πλημμυρίζει τους δρόμους πηγαίνοντας στην Ανάσταση; Γιατί;
- Με τι μοιάζει ο κόσμος μετά το «Δεύτε λάβετε φως»; Τι άλλαξε;
- Ποιο είναι το μήνυμα που σκορπίστηκε σε όλες τις πολιτείες και τα χωριά μαζί με το αναστάσιμο φως;

Πρωτότυπα πασχαλινά αυγά

ΥΛΙΚΑ

- Αυγά βρασμένα πολύ καλά.
- Ένα δοχείο, που μέσα θα βάλετε νερό και μια ποσότητα ατλακόλλας.
- Μικρά χαρτάκια από γκοφρέ χαρτί

ή κρεπ, χαρτιά
περιτυλίγματος κομμένα
σε μικρά κομμάτια
με το χέρι.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

- Αφού βράσετε τα αυγά, αφήστε τα να κρυώσουν καλά. Ετοιμάστε ένα μείγμα νερού - ατλακόλλας και βουτήξτε ένα – ένα τα κομματάκια χαρτιού. Τοποθετήστε τα πάνω στο κάθε αυγό διάσπαρα ή το ένα δίπλα στο άλλο.
- Αφήστε τα αυγά να στεγνώσουν καλά. Αν θέλετε, όσο η ατλακόλλα δεν έχει στεγνώσει καλά, πασπαλίστε με λίγη χρυσόσκονη. Το ίδιο μπορείτε να κάνετε και με γκοφρέ χαρτί.

Προσοχή όμως γιατί ξεβάφει!

Σημείωση: Μια παραλλαγή της παραπάνω χειροτεχνίας είναι να κόψετε με «κυματιστό» ψαλιδάκι ψιλές λουριδίτσες από οντουλέ χαρτί και να τις κολλήσετε με ρευστή κόλλα πάνω σε ήδη βαμμένο κόκκινο ή άλλο πολύχρωμο αυγό.

Πούλιες, μπαλάκια από γκοφρέ και αυτοκόλλητα είναι μερικές άλλες ιδέες για να διακοσμήσετε αυγά του Πάσχα.

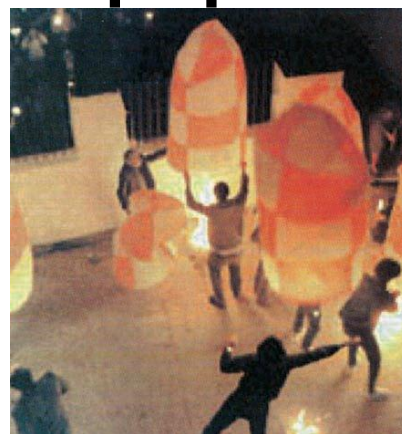
***Φαίη Χανή, περιοδικό Παράθυρο
στην εκπαίδευση του παιδιού,
τεύχος 26ο Μάρτιος - Απρίλιος 2004***

Πασχαλινά έθιμα

Αερόστατα της Αρκαδίας

Συναντάται μόνο στο Λεωνίδιο της Αρκαδίας. Την Ανάσταση, οι νέοι που έχουν δημιουργήσει μικρά αερόστατα, τ' αφήνουν ελεύθερα να υψωθούν δημιουργώντας ένα εντυπωσιακότατο θέαμα στο νυχτερινό ουρανό.

Το έθιμο αυτό ισχύει από τα τέλη του 19ου αιώνα. Σχεδόν κάθε σπίτι, βδομάδες πριν ετοιμάζει το δικό του αερόστατο με καλάμι και χαρτί. Για την πυροδότηση τους χρησιμοποιείται η «καλυμμάρα», πανί εμποτισμένο με λάδι και πετρέλαιο.

Από κάθε ενορία (από τις 5 της Τσακωνιάς) αφήνονται περισσότερα από 100 αερόστατα. Φανταστείτε το θέαμα!

*Πολιτιστικά περιοδικά,
Άωτον... το άκρο του πολιτισμού,
εκδ. Ελληνική Πρωτοβουλία Ο. Ε.,
Μάιος - Ιούνιος 2005*

Ανάσταση στην Κέρκυρα

Κάθε Μεγάλο Σάββατο πρωί, την ώρα που ο ιερέας βγαίνει από το ιερό με την εικόνα της Αναστάσεως στολισμένη με λουλούδια, οι καμπάνες χτυπούν χαρμόσινα. Οι νοικοκυρές πετούν στους δρόμους μεγάλα πήλινα δοχεία (μπότιδες) από τα παράθυρα που πέφτοντας σπάνε σε χίλια κομμάτια και κάνουν μεγάλο θόρυβο.

Αυτό το έθιμο συμβολίζει τη νίκη του Χριστού απέναντι στην αμαρτία και το θάνατο και βασίζεται σ' ένα στίχο του Ψαλτηρίου: «ποίμανον αυτούς εν ράβδω σιδηρά, ως σκεύη κεραμέως σύντριψον αυτούς» δηλαδή να τους κυβερνάς όπως ο βοσκός τα πρόβατα αλλά με σιδερένιο ραβδί, κάνει τους κομμάτια όπως τα πήλινα δοχεία (Ψαλμ. Β, στιχ. 9).

***Πολιτιστικά περιοδικά,
Άωτον... το άκρο του πολιτισμού,
εκδ. Ελληνική Πρωτοβουλία Ο. Ε.,
Μάιος-Ιούνιος 2005***

***Terra Kerkyra,
εκδ. Terra Edition***

Τα Λαζαράκια

Το Σάββατο του Λαζάρου τα παιδιά σε αρκετές περιοχές της Ελλάδας γυρίζουν από πόρτα σε πόρτα τραγουδώντας κάλαντα που μιλούν για την Ανάσταση του Λαζάρου. Κρατούν άβαφα αυγά και μικρά ψωμάκια, τα «Λαζαράκια» ή «Λαζαρέλια». Συνήθως περιέχουν ξηρούς καρπούς, κανέλα, σταφίδες και ταχίνι και είναι πλασμένα σαν ανθρωπάκια με μακρύ ρούχο και σαρίκι στο κεφάλι.

Τα Λαζαρέλια υπάρχουν και σ' ένα έθιμο του Πόντου, μόνο που οι Πόντιοι τα ονομάζουν «κερκέλε» και τα δίνουν μαζί με άσπρα αυγά στα παιδιά που τραγουδούσαν την Κυριακή των Βαΐων.

**Πολιτιστικό περιοδικό,
Άωτον... το άκρο του πολιτισμού,
εκδ. Ελληνική Πρωτοβουλία Ο. Ε.,
Μάιος - Ιούνιος 2005**

- Ποιο από τα παραπάνω πασχαλινά έθιμα σας εντυπωσίασε;

- Γνωρίζετε άλλα πασχαλινά έθιμα;

- Η τάξη σας αποφάσισε να κάνει ένα πασχαλινό αφιέρωμα με θέμα: τα έθιμα του Πάσχα. Αναζητήστε πληροφορίες και φωτογραφίες για πασχαλινά έθιμα που γίνονται στην περιοχή σας. Ενημερώστε και τις άλλες τάξεις του σχολείου σας για το αφιέρωμα της τάξης σας. Ζητήστε τους να σας βοηθήσουν να εμπλουτίσετε το αφιέρωμά σας.

Συγκεντρώστε όλες τις εργασίες και ανακοινώστε τες με μια εφημερίδα τοίχου στο σχολείο σας.

Η Ραλλού σας προτείνει.

**Γρηγοριάδου-Σουρέλη Γαλάτεια,
Μηλιώρη Πόλυ, Κοντολέων Μάνος,
ανθολόγηση *Ελληνικά διηγήματα με
θέμα το Πάσχα*, εκδ. Πατάκη,
Αθήνα, 1996.**

**Μαστρομιχαλάκη Αγγελική, *Πάσχα
Ελληνικό*, εκδ. Ακρίτας, Αθήνα,
1999.**

**Μπάρτζης Γιάννης, *Πασχαλινά
διηγήματα*, εκδ. Gutenberg, Αθήνα,
2006.**

**Παπαδιαμάντης Αλέξανδρος,
Εξοχική Λαμπρή, εκδ.
Παπαδόπουλος, Αθήνα, 2005.**

Παπαδιαμάντης Αλέξανδρος,
Πασχαλινά διηγήματα, εκδ.
Γράμματα, Αθήνα, 2001.

*Πασχαλινά διηγήματα Ελλήνων
συγγραφέων*, 1ο, 2ο, 3ο, 4ο μέρος,
εκδ. Gutenberg, Αθήνα, 1990.

www.plefsis.gr

Ανθολόγιο! Μάστορη Βούλα,
*«Τότε που πήγαμε βόλτα
τον Επιτάφιο»*
Βάρναλης Κώστας,
«Η μάνα του Χριστού»

Περιεχόμενα

- 13** **ΕΝΟΤΗΤΑ (συνέχεια)**
Όλοι διαφορετικοί,
όλοι ίδιοι7
- 14** **ΕΝΟΤΗΤΑ**
Το ανθρώπινο θαύμα30
- 15** **ΕΝΟΤΗΤΑ**
Χριστός Ανέστη.....90

Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946,108, Α').

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού / ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.